

Zmagoslavno prodiranje zavezniskih čet.

SILEN GOZDNI POŽAR JE UNICIL MESTA IN VASI.

800 do 900 oseb je mrtvih ali pogrešenih.

Duluth Minn. — V silen gozdni požar, ki se je razširil prek severnega Wisconsin in severne Minnesote je od 800 do 900 oseb mrtvih ali pogrešenih, do 12,000 pa brez doma in strehe.

V lokalnih mrtvašnicah je bilo v nedeljo zvečer sto šest in devetdeset mrtvih. V okolici Moose Lake, Minn., je v ognju zgubilo življenje 125 oseb, ki so jih našli mrtve. V mesto je došlo do 100 begunov, ki pripovedujejo, da bodo našli še od 300 do 400 mrtvih. Mrtve žene z dojenčki v naročju so našli mrtve in raztresene od cestah. V drugih distriktih je mrtvih baje do sto oseb.

Naselbine Cloquet, Brookston, Brevator, Corona, Adolph, Thompson, Twing, Rice Lake, Kettle River, Twig, Rice Lake in Wright so v podrtinah. Beguni pravijo, da je v teh mestih videti obžgana trupla. Na stotine farmarskih domov je uničenih.

Vsako uro prihajajo novice o novih grozotah, število žrtev se množi.

Neki časnikiški poročevalec je videl v nekem poslopju v Moose Lake pet in sedemdeset mrtvih. Na cesti, ki vodi iz Moose Lake, je ležalo do sto mrtvih. Neki rešilni delavec je sporočil, da leži v neki kleti med Moose Lakom in Kettle Riverjem trideset mrtvih.

Generalni adjutant W. F. Rhinow iz St. Paula je došel v Moose Lake, da nadzoruje rešilno delo na gozdnem pogorišču. On meni, da je bilo v Moose Lake izgubljenih do 300 človeških življenj. Za Moose Lake je naročenih od 300 do 400 mrtvih raket.

Večina ljudi, ki so se rešili, so šli v jezero in so bili v nevarnosti da utonejo. Po došlih poročilih je ponedeljek zvečer je bilo nemogoče doseči mesto Kettle River, Minn., ki šteje 300 prebivalcev. Mesto se nahaja blizu Moose Lake. Po zadnjih poročilih sodijo, da je v tem mestu par sto ljudi postalo žrtev ognja.

Nedeljska poročila pravijo, da sta Cass Lake in Grand Rapids, na zapadni meji ob ognjenem pasu, zunaj nevarnosti. V nedeljo ob osmih je bila naselbina Schulz Lake v ognju.

Člani duluthske domobranske straže in mnogo meščanov, ki so se udeležili v soboto rešilnega dela, pravijo, da so naleteli na veliko mrtvih. Mnogo rešenih ljudi izjavlja, da ne morejo najti svojih sorodnikov.

Ljudje, ki so se rešili v Duluth, so s sabo prinesli je to, kar so imeli na sebi. Pripovedovali so, kako so prestrašene žene skakale v vodo, da uidejo smrti v ognju.

Duluthska orožarna je bila v nedeljo nabita z ljudmi, ki so pribežali iz krajev nesreče. Mnogi med njimi so obžgani in to daje povod sumu, da je veliko ljudi našlo smrt v ognju. Privatne hiše so odprte begunom, žene v delikatnem stanju so prepele v bolnišnice.

Požar okoli Dulutha je napravil okoli \$1,000,000 škode. Rešili so se odpeljali v avtomobilih, da rešijo bolnike v Nopemingovem sanatoriju, v katerem se nahaja 190 tuberkuloznih bolnikov. Rešili so vse.

Woodland in Lester park, duluthski izletišči, sta uničeni.

Rešili, ki so delali v podrtinah v Woodlandu, so našli ob cesti Pine Lake prekuene vozove in stotine ljudi je bežalo na števili

ODGOVOR NAKLADA PREDSEDNIKU TEŽKO NALOGO.

V glavnem mestu ugibajo o bodočem koraku.

Washington, D. C. — Vprašanje, če se sklone mir, po določbah, ki jih želi Nemčija, ali če se bo vojna nadaljevala še eno leto, da Nemčija sprejme vse zavezniške pogoje je sedaj tu.

Predsednik Wilson bo odgovoril na to vprašanje v imenu Združenih držav in bo s tem precej vplival, tako odgovore zavezniški. To je najvažnejši odgovor vseh narodov, ki se bojujejo proti Nemčiji.

Nemška mirovna nota ima očitni namen na zvit način ohraniti centralna cesarstva pred polomom in zagraditi in odgovor, ki ga bodo dali predsednik in državni zavezniški na to noto, lahka reč.

Predsednik se je v nedeljo zvečer vrnil v Washington, toda niti svojim najbližjim prijateljem ni govoril, kakšne korake podvzame sedaj. Spremljal ga je polkovnik House, ki ostane njegov glavni svetovalec v stvareh, ki se tičejo centralnih sil.

V največji krizi, kar jih je bilo do sedaj v vojni, počiva odgovornost na predsedniku Wilsonu in polkovniku Hausetu. Oba sta preudarna, dalekovidna moža, ki sta skoraj enakega temperamenta.

Situacijo najbolj razsvetljuje dogodek, ko je neki član kabineta, s katerim se predsednik navadno posvetuje o mednarodnih vprašanjih, priporočil, naj se ljudstvo pozvari, da ne dela prezgodnjih zaključkov, kakšno pot bo hodil predsednik Wilson v bodoče z ozirom na nemško noto.

Kaj bo predsednik storil? Njegov molk ne more dati nikomur povoda, da reče, da bo nemško noto sprejel ali zavrnil.

Mnogo ljudi sedaj ugiba, kako predsednik odgovori, ali vsa ta kačja ugibanja ostanejo le ugibanja, prepričani smo pa lahko, da bo predsednik storil najboljšo, kar more izvršiti v interesu ameriške republike.

V washingtonskih uradniških krogih so prepričani, da je predsednik takoj stopil v zvezo z vladami zavezniških narodov, da razgovarja z njimi nemško noto, ki predlaga kompromisen mir.

V nedeljo so pričakovali, da švicarsko poslaštvo izročil v ponedeljek ameriški vladilni oficijelni besedilo note, in kmalu za tem obvesti predsednik zavezniške vlade, da je prejel oficijelno nemško noto.

V splošnem sodijo, da predsednik obenem sporoči zavezniškim vladam, kako on sodi o noti. Ko bodo izmenjana mnenja med Washingtonom in zavezniškimi vladami, bo še le predsednik odgovoril za vse in za stvar zavezniškov.

Razume se, da bodo zavezniške vlade hitro odgovorile, kako sodijo o nemški noti. Brzojavke iz Londona, citirajoče "London Express", ki so dospеле sem v nedeljo zvečer, govore, da so se Italijanska, francoska in britanska vlada odločile za skupno akcijo. To naznačilo se ne pove, kakšen bo odgovor, ampak le pravi, da bodo zavezniške vlade hitro odgovorile. Po teh brzojavkah se lahko sodi, da ne bo premirja, če ne bodo centralni zavezniški podali gotovih garancij, da Nemčija izvrši, kar je obljubila. Seveda bodo zavezniški povedali, kakšne naj bodo garancije. Če bo Nemčija priznala garancije, ki jih smatrajo za dostojne, mogoče pride do premirja.

V nekaterih krogih sodijo, da predsednik odgovori, da Berlin doprinese bolj očitne dokaze, da je nastala sprememba v nemški vladi in da pruski militaristi več ne kontrolirajo Nemčije.

V Beli hiši so dali razumeti časnikarjem, da predsednik ne misli na to, da bo izmenjal note z nemško vlado, ampak bo dal centralnim silam definitiven odgovor.

V diplomatičnih krogih sodijo, da je vprašanje predsednika Wilsona, stavljen na nemškega kancelarja Maksimilijana, če kancelar govori v imenu nemških voditeljev, ki vodijo vojno, moštvo delo, ki obvešča nemško ljudstvo, da se ne more vršiti mirovna konferenca z ljudmi, ki so prevarili svet.

Sedanja nemška vlada, kot Solf pravi, je posledica konference in ima večino strank v državnem zboru za sabo, je bila ustanovljena s cesarskim dekretom. To še ne dokazuje zavezniškim vladam, da se je vlada v Nemčiji spremenila, da je tako spremenjen nemški avtokratski sistem, da zabrani avtokratu, ki je izdal dekret, da ga ne prekliče, ko je dosegel svoj namen.

Če studiramo predsednikove izjave, se prepričamo, da je ponovno izjavil, da se ne more skleniti mir, dokler nemško ljudstvo trpi in obožava kaiserja.

Ljudje, ki opazujejo položaj v Nemčiji, pravijo, da se je militaristična stranka, objubljalajoča mir z mečem, umaknila politični stranki, ker ni mogla spoštiti svoje obljube.

Sodeč po besedah predsednika Wilsona, dokler nemško ljudstvo ne uniči avtokratske sile, ki lahko, kadar se ji zljubi, kali svetovni mir, ali jo tako oneči, da nima moči, bodo zavezniške armade nadaljevale z uničenjem te sile na bojiščih v Franciji, Belgiji in mogoče tudi na nemški zemlji.

V glavnem mestu govore odprto, če zadnja nemška ponudba ne prinese mira, bo revolucija pometa z kaiserjem in njegovo stranko.

Časnikarski komentarji in mnenja kongresnikov so proti kompromisnemu miru in preutirja ga podlagi nemških pogojev. V Beli hiši se priklanja na tisoče brzojav iz vseh krajev Združenih držav. V eksekutivni pisarni pravijo, da je skoraj polovica brzojav, da se sprejmejo nemški pogoji, druga polovica, pa da se zavrnejo.

V FRANCJI NE VERJAMEJO NEMŠKI BESEDI.

FRANCOŠKO ČASOPISJE ZAHTEVA GARANCIJO.

Kajzer je še vedno edini gospodar v Nemčiji.

Pariz, 14. okt. — Francoski politični krogi pravijo, da je nemška diplomatska fronta ravno tako gnila kakor njena bojna fronta. Na same besede v nemški noti se ne smejo zavezniški ozirati. General La Croix je izjavil včeraj, da je Nemčija s sprejemom Wilsonovih pogojev priznala poraz. "Mešana komisija", katero priporoča nemška vlada za aranžiranje izpraznitve okupiranih dežel, je humbug. Pogoje premirja morajo narekovati zavezniški generali, predvsem maršal Foch, ki je edini sodnik z militarističnega stališča.

Francosko časopisje soglasno zahteva začasno okupacijo gotovih nemških in avstrijskih mest kot glavnih pogojev za premirje. Listi povdarjajo, da je Nemčija leta 1914 zahtevala od Francije Verdun in Toul za poročito neutralnost, kar znači, da nemška vlada ni zaupala besedi francoske vlade; obenem kličejo listi v spomin neusmiljene pogoje, ki jih je stavil Bismarck Franciji leta 1871.

Poleg okupacije nemških mest je tudi potrebno, da se zavezniški zavarujejo proti političnim zvijačam Nemčije, ki se nedvomno skrivajo za sedanjim krinko "demokracije v Berlinu". Odstop dinastije Hohenzollerncev z drugimi nemškimi dinastijami vred je vse, kakor potrebna garancija. Vse svet ve, da se ni nemška vlada v bistvu prav nič spremenila. Nemška ustava še ni spremenjena in cesar je še zmiraj edini gospodar, kateremu se morajo pokoriti ministri in državni zbor je niča. V Berlinu so zadnje dni naredili umetno politično kamoflažo, ki je pa preveč prozorna, da bi preslepila ljudstva v zavezniških državah in Ameriki.

Ako se hoče Nemčija podati, zakaj se ne poda maršalu Fochu, vrhovnemu poveljniku zavezniških armad, kateri je premagal in razsuli njeno militaristično mašino na zapadni fronti? Militarističnemu porazu mora slediti militaristična kapitulacija. V tem smislu piše "L'Eclair": Ako bo Wilson zadovoljen z odgovorom Nemčije in če povabi zavezniške na premirje, se bo prej vršila velika diplomatska bitka. Francija se ne sme podati v najmanjše pogajanje. Vrhovno poveljništvo mora dati pogoje za sponzijo orožja in v ta namen mora imeti besedo en sam mož — maršal Foch.

V ostalem se pariški listi ne bavijo dosti z nemško mirovno noto, pač pa posvečujejo več prostora zavezniškimi zmagam na fronti.

AMERIŠKO LJUDSTVO ZAHTEVA BREZPOGOJNO KAPITULACIJO NEMŠKE VLADE

Washington, 14. okt. — Švicarski poslanik je danes predpoldne dostavil Wilsonu oficijelni tekst nemškega odgovora; vsebina je enaka oni, ki je že bila objavljena. Takoj po prejemu note je predsednik dolgo časa konferiral z državnim tajnikom Lansingom, vojnim tajnikom Bakerjem, ki so je pravkar vrnil iz Francije, in s svojim svetovalecem E. H. Housejem.

Vladni uradniki so mnenja, da Wilson stopi morda že jutri pred kongres in razloži stališče ameriške vlade napram Nemčiji.

Včeraj in danes je prišlo na tisoče telegramov na predsednika, (Dolje na 3. str. 1. kol.)

Američani so zdrobili sovražni odpor.

SOVRAŽNIK JE IZGUBIL VSE STRATEGIČNE POSTOJANKE V FRANCJI.

St. Gobain, močna naravna trdnjava, je v rokah zavezničkov.

Pariz, 14. okt. — Vojni stan javlja danes, da so čete desete francoske armade okupirale Laon, v katerem so našle 6500 civilistov. Vsa pokrajina med reko Oise in severnim delom Ailette je reokupirana. Francoske čete so že dosegle Camp de Sissonne, ki se nahaja 12 milj vzhodno od Laona.

London, 14. okt. — Uradno poročajo, da so angleške čete izvajale sveže uspehe na fronti naokrog Douala. Mesto Douai je v "žepu" angleških čet, toda ostanki nemške garnizije so še tamkaj, ki pa ne bodo dolgo. Popolna okupacija tega mesta je vprašanje nekdaj ur.

Nemci so nenadno oživel na glavni bojni fronti vzhodno od Cambraia. V nedeljo so ljuto bombardirali zavezniške postojanke in ponedeljek so izvršili več protinapadov, ki so se pa temeljito izjalovili. Nemški protinapadi so se vršili v okolici Le Cateaua, Solesmesa in Haesprea ob reki Selli.

Maršal Haig javlja o novih uspehih Angležev in Američanov vzhodno od Le Cateaua in severovzhodno od Lensa. Angleško-ameriške čete so osvojile mostišča v Solesmesu pet milj severozapadno od Le Cateaua.

Sovražnik je izgubil vse strategične obrambne postojanke v Franciji in zdaj se nahaja v krajih, ki niso nikakor primerni za defenzivno bojevanje. S padečem Laona in gozda St. Gobain so Nemci izgubili mogočno naturno trdnjavo; obenem so Nemci izgubili vsa glavna železniška križišča v Šampaniji in severno od Laona.

Francoske in ameriške čete v Šampaniji so osvobodile kakih 5000 francoskih prebivalcev, ki so bili štiri leta pod nemško militaristično vlado.

Američani vjeli 17.650 Nemcev v Šampaniji.

Z ameriško armado severozapadno od Verduna, 14. okt. — Sovražnik je včeraj izvršil več ljutih protinapadov na Američane, toda vsi poskusi so bili brez vsakega uspeha. Sinoči so se nadaljevali vroči topniški dvoboji. Nemci so srdito bombardirali gozd Malmont.

Američke čete so tekom svoje ofenzive na šampanjski fronti od 26. septembra vjeli 17.650 Nemcev.

Naši vojaki so včeraj dobili vest o odgovoru Nemčije na Wilsonova vprašanja, toda dogodki na fronti jih bolj zanimajo kakor pa berlinske note. Američani hočejo priti na breg reke Rene in vsak poskus preprečiti jim to slavo, jih jezi.

Američani so pokazali vest o nemški noti nemškim vjetnikom, ki so se silno zainteresirali za stvar. Nekateri so pokazali očitno veselje, češ čim prej je konec, tem prej pojdejo v Ameriko.

Orientalna železnica je pretrgana in Turčija je odrezana.

Pariz, 14. okt. — Zavezniške čete v Srbiji so okupirale Niš — kakor je bilo že sporočeno — in s tem je pretrgana železnica Berlin-Carigrad in Turčija je odrezana od Nemčije in Avstrije.

Vojni stan poroča dalje, da so Francozi v Srbiji okupirali Prižren (38 milj severozapadno od Skoplja) in Metvico.

(Dolje na 3. str. 1. kol.)

VREME.

Danes lepo vreme in gorkejšje; južni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 7:02 a. m.; solnčni zahod ob 6:11 p. m.

Jezera in mogoče so oni tam, ki jih pogrešajo.

Mestec Twig in Miller sta v razvalinah. Rice Lake blizu Dulutha je popolnoma požgan.

MAJHEN VZROK, VELIK UČINEK.

New York, N. Y. — Majhen pretep med nekim zamorem in belopoltnem se je razvil v splošen pretep, pri katerem sta bila dva zamora smrtno ranjena in osemnajst policajev osuvanih z nožem. Ranjeni so bili tudi vojaki in pomožniki, ki so pomagali delati red.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisne ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4638.

Datum v oklepaju n. pr. (Sept. 30-15) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

KAJ PA DOMA?

Poročila z bojišča so ugodna. Ameriške čete so pomagale britskim, da so razbile Hindenburgovo črto. To je zelo dobra novica, ki dokazuje, da se je Hindenburg zmotil, ko je potegnil črto in dejal, da prek te črte ne stopijo zavezniške armade.

Hindenburgova črta je razbita in če bodo ameriške in zavezniške čete tako prodirale naprej, kot so do sedaj, odkar je pričela zavezniška protiofenziva, bodo zavezniki in Američani še pred novim letom ob reki Reni.

Ameriški fantje in možje vrše svojo dolžnost v Franciji, kajti zdobili so nemški vojni valjar, da se vali nazaj proti Nemčiji. Kajzer in nemški militaristi so sanjali, da se nemški militaristični valjar navali na Pariz in ga pomandira, zgodilo se je narobe. Nemški militaristični valjar je strtl, tako pohabljen, da se lahko vali le še nazaj, nikakor pa ne naprej.

Naši fantje in možje onkraj oceana so nam pokazali, kako je treba ravnati, če hočemo zmagati. Po prvih uspehih, ki so jih dosegli v protiofenzivi, se niso udali sladkemu optimizmu, češ, zdaj je že vse storjeno, ker smo obrnili sovražnika. Ampak udarili so še hujše in odločnejše po sovražniku in niti sedaj ne odnehajo, ampak gonijo nemške čete pred sabo, dokler ne dosežejo svojega cilja — po predsednikovi besedah trajnega in pravičnega miru, ki odvzame avtokratom moč, da ne morejo več ogrožati človeštva in civilizacije.

Kaj pa mi doma? Ali smo mi doma storili vse, kar je v naših močeh, da odpravimo indiferentnost, lenobo in sladki optimizem, ki ovirajo četrto posojilo svobode?

Če smo odkritosrčni in vpoštevamo sedanja poročila o uspehih četrtega posojila, moramo priznati, da znamenja govore proti nam in da doma nismo storili vsega, da iztrebimo indiferentnost, lenobo in sladki optimizem.

Ali kar še ni storjeno, še ni zamujeno. Še nekaj dni nam ostane, preden kampanja konča za četrto posojilo svobode in v teh dneh lahko popravimo, kar smo zamudili do sedaj.

Sram bi nas moralo biti, če ne dokažemo fantom in možem, ki se bojujejo onkraj oceana in so pripravljeni žrtvovati svoj najvišji zaklad — svoje življenje za ideale demokracije, da smo tudi mi, ki smo ostali doma, pri volji dati, kar imamo, da bo avtokracija porazena.

Med imeni padlih vojakov za ideale demokracije in človeštva, ki jih objavlja vojni department, so tudi imena Slovencev in Hrvatov. To dokazuje, da so naši ožji rojaki že doprinesli najvišjo žrtev na oltarju demokracije, in da so drugi ravnotako pripravljeni žrtvovati svoj najdragocenejši zaklad. Okoli tri sto članov "Slovenske narodne podporne jednote" je v armadi, poleg njih pa služi še več sto drugih Slovencev v ameriški armadi, ki so člani drugih slovenskih podpornih in političnih organizacij in kulturnih društev. In kako bomo stali pred temi fanti in možmi, ko se vrnejo po končani svetovni vojni domov in bodo njih oči vprašajoče obvisle na nas, če smo storili svojo dolžnost, ko se je vlada obrnila do nas, da naj jih posodimo denar, da izvojuje zmago nad temnimi silami avtokracije? Kdor je storil svojo dolžnost, mu ne bo vest očitala nič slabega in lahko bo prenesel vprašajoči pogled. Mlačnež bo povsili oči v tla, pekla ga bo vest, ker je živel brezmišlno tjevidan, ko so drugi vsaki dan tvegali svoje življenje, da osvobode tudi njegov narod suženjskih spon in okov, ki ga tlačijo k tlom železna peta Habsburžanov in nemških militaristov.

Zavezati se moramo vpravzaprav Slovenci in tudi drugi Jugoslovani, da mora četrto posojilo biti uspeh, kajti vprav ta vojna prinaša Jugoslovanom svobodo iz stoletne sužnosti.

Predvsem moramo gledati, da vsak Slovenec kupi

posojilo svobode, kolikor ga more kupiti. Zadolžnice svobode ni treba plačati naenkrat, ampak se plačujejo na obroke, zato se tudi nihče ne more izgovarjati, da ne more podpisati posojila svobode, ker nima denarja. Kdor nima denarja danes, ga bo imel čez en teden ali dva, zadolžnico svobode pa lahko podpiše še danes, kajti plačeval jo bo na obroke, ko bo imel denar.

Kdor je kupil eno zadolžnico, naj kupi še drugo, kdor je podpisal za sto dolarjev posojila svobode, naj ga podpiše še za sto, kajti četrto posojilo svobode mora biti uspeh.

Posebno se obračamo do premožnejših Slovencev, da store svojo dolžnost. Za te Slovence ne zadostuje, da kupijo po eno zadolžnico svobode za \$50, ampak dolžnost jih veže, da so pri podpisovanju četrtega posojila slovenskim delavcem za zgled. Imovitejši Slovenci naj si zapomnijo, da so prišli do imetka vprav v tej deželi, in da bi bili mogoče siromaki, če bi ostali doma v črnožolti monarhiji. Kampanja je pričela, da se objavijo imena vseh imovitejših ljudi vseh narodnosti, ki bi lahko podpisali več posojila svobode, pa niso tega storili. Imovitejšim Slovincem priporočamo v njih lastnem interesu, da kupijo ali podpišejo po več zadolžnic svobode, da ne pridejo njih imena v njih občini v javnost, da so bili mlačneži, ko je vlada izdala apel, da ljudstvo doma trdno stoji za fanti in možmi, ki so na bojišču.

Lokalni ravnoteži za četrto posojilo svobode v Chicagu so predlagali zakladniškemu tajniku, da se priobčijo vsa imena imovitih ljudi, ki bi lahko podpisali več posojila svobode, pa tega niso storili. Prizanašali ne bodo nikomur.

Četrto posojilo mora biti uspeh. To je najboljši odgovor na kajzerjeve mirovne spletke, s katerimi bi rad sebi ohranil moč, da vlada še nadalje avtokratično in podjarmiljuje druge narode.

Odmevi.

"Ura je resna. Mi se bomo za bodočnost očetnjave, za obrambo ozemlja naše domovine. V to smer moramo združiti vse nemške intelektualne, moralne in ekonomske sile. V kooperaciji teh sil leži naša nepremagljivost."

"Nagujenje za obrambo mora združiti vsa separatna mnenja in vse separatne želje v eno veliko enoto za eno idejo, za borbo za samooobrambo nemškega naroda." Iz zahvalnega pisma nemškega kajzerja članom nemške industrijalne zveze za njeno pomoč, ki jo nudi nemškemu narodu (?) v tej borbi za samooobrambo.

"Nagujenje za obrambo mora združiti naše sile", pravi kajzer. Za čigavo obrambo? Kajzer ni prav nič v zadregi z odgovorom. Enostavno povdarja, da za obrambo nemškega ljudstva, da za obrambo njihove domovine. Ampak kajzer želi strnjeno nemških sil, ne v obrambo nemškega naroda, kakor on hinavsko povdarja, nego v obrambo nemškega avtokratičnega sistema, v obrambo pruske militaristične kaste.

Zavezniške zmage na zapadnem bojišču in na Balkanu so započele kajzerjevo usodo. Glorija nemškega orožja je z njimi otemnela in hoheneolerski Napoleon je odigral svojo glavno vlogo. Še parkrat se bo prikazal na pozornosti kakor človek, ki se potaplja iznad vode, in Viljem II. bo postal navadna miš, na katerega bodo kazali ljudje in si šepetali: Vidiš ga tamle! To je bil nekoč nemški cesar. Morda bodo pa kazali samo njegov grob, kajti sile, ki zahtevajo, da se ga postavi pred mednarodno sodišče, niso majhne.

Nemški kajzer verjame v moč organizacije. On ve, da le s pomočjo združenih sil nemškega ljudstva se še lahko nekaj časa uspešno upira proti sili svetovne demokracije. Samo nekaj časa!

Po "slavnih" nemških zmagah prošle poletje na zapadnem bojišču so germanofilske stranke v Avstriji stopile v ospredje in zahtevale, naj se takoj vpelje nemški državni jezik in sploh, da se da Avstriji popolnoma nemški značaj države. Nemški šovinisti so se v svojem fanatizmu in prenapetem navdušenju čutili absolutne gospodarje situacije in to so dali razumeti vsem, ki so se jim stavljali na pot.

Takrat so prodirale nemške armade proti Parizu. Na daljni poti proti Parizu so se pa utrudili in sedaj prodirajo s precejšnjo naglico proti Berlinu. Avstrijski vsenemski so prebledeli, kajti njihove sanje se razblinjuje, in velike, centralizirane nemške Avstrije ne bo. In sedaj se tudi oni love za bilke kakor nemški kaj-

zer, pa preustroja Avstro-Ogrsko v federalno državo.

Značilno za sedanjí čas je poročilo iz Amsterdama. Zastopniki Slovencev, Hrvatov in Srbov v Avstro-Ogrski ter Bosni in Hercegovini so izdali deklaracijo, v kateri zahtevajo popolno neodvisnost za Jugoslovane ter samoodločevanje ljudstva. In kar je tudi važno, v njej izrecno zahtevajo, da bodo predstavniki teh narodov zastopani na mirovni konferenci. V deklaraciji je nadalje navedeno, da naj se narodnostnim manjšinam da mednarodna garancija za njihovo svobodno jezikovno, kulturno, ekonomsko in socialno razvijanje.

To poročilo ni prišlo iz virov Londonskega odbora, nego iz Amsterdama.

Ta deklaracija se razlikuje od krfske kot noč in dan. Deklaracija izrečno zahteva na mirovni konferenci ljudsko zastopstvo, pooblaščen od jugoslovanskih narodov. Deklaracija zahteva nič več in nič manj kot samoodločevanje in popolno neodvisnost Jugoslovanov. Oni hočejo biti sami zastopani, ne pa kakih ljudih, ki bi zastopali vse drugo, samo ne težen avstro-ogrskih Jugoslovanov. In to zastopstvo na mirovni konferenco bodo tudi dobili, kajti avstrijska vladna brozga ni več gospodar situacije v dvojni monarhiji.

Avstrijska nemška socialna demokracija je sprejela resolucijo, v kateri zahteva pravico samoodločevanja za vse avstrijske narode, tudi za Nemce in priznava Slovanom pravico do konstituiranja lastnih narodnostnih držav. Avstrijska nemška socialna demokracija izjavlja v tej resoluciji, da stoji odločno proti vsaki nadvladi enega naroda nad drugim. Na tej podlagi naj bi se pričela pogajanja z Jugoslovani in Čehi za preustrojitev Avstrije v zvezo federativnih narodnostnih držav. Ako slednji odklonijo taka pogajanja, tedaj zahteva absolutno pravico za nemško ljudstvo v Avstriji, da samo odloča o svoji usodi in to pravico bodo branili z vsemi mogočimi sredstvi. Nemški korenspondenčni biro na Češkem poroča, da bodo mogoče vse nemške stranke spoznavno delovale na takem programu.

Tako javnih zahtev po samoodločevanju dosedaj nismo bili vajeni čuti iz Avstro-Ogrske. Glasovi raznih narodnosti so bili mlačni, medtem ko postajajo sedaj zahtevajoči. Tudi to je znamenje časa.

Tiho, brez kakšne senzacije je 10. oktobra raznesel hrvoj av v svet vest, da je finski landtag izvolil kajzerjevega svaka, Henskega Friderika Karla za kralja finske monarhije. Republičanski člani parlamenta so se vzdržali glasovanja. To je vse, kar pove poro-

čilo, o tem, za Finsko tako važnem dogodku.

Kdor se upa danes sedeti na nove trone, ta mora imeti že precej poguma ali pa ignorance. Kraljevske službe so danes jako nestalni poklici. O tem vedo povedati mnogi vladarji, ki so izgubili "službe" zadnja leta. Kitaljski, portugalski, ruski, grški in sedaj bolgarski vladar so si podaljšali svoje "službe" naslove X, ki se prav nič lepo ne glasi v njihovih slučajih. Tudi kajzer spoznava, da bo treba pred njegov kajzerjski naslov pridejati X, kar bo pomenilo xkajzer.

Koliko časa se bo mogel finski Friderik Karl braniti tega X, je leželo v prvi vrsti na finskem ljudstvu. Izvoljen je bil pod pritiskom Nemčije in ko ta pritisk odneha, tedaj se prav lahko zgodi, da bo Friderik Karol izgubil prestol preje, predno bo vlita krona nove finske dinastije.

G. N. se je zopet "prelevil". Kar je pisal pred dvema tedni, je bilo le posledica razburjenja, "ki je nastalo med ameriškim slovenstvom vsled vesti, ki je bila brez vsake podlage, namreč da je član Jugoslovanskega odbora prošil ameriškega državnega tajnika, naj prizna opravičenost jugoslovanskega gibanja na podlagi krfske deklaracije". Tisto poročilo pa ni bilo resnično, pravi G. N. Uredništvo lista pa je bilo tudi toliko prijazno, da se je potrudilo pojasniti, koliko je bilo resnice na stvari. No, in koliko jo je bilo? "Član Jugoslovanskega odbora je samo prošil za priznanje revolucionarnega gibanja avstrijskih Jugoslovanov". Nič manj in nič več niso prošili zastopniki Londonskega odbora ameriško vlado.

Tisočkrat je bilo v njihovih listih naglašano, da so oni tisti, ki so priznali, da je ameriška kakor tudi zavezniške vlade, priznala njihovo gibanje. Sedaj kar nienkrat pa pridejo londonski odborniki, ki se nahajajo v Ameriki, s pojasnilom, da šele prosijo za priznanje "revolucionarnega gibanja avstrijskih Jugoslovanov".

Če bi bili gospodje pravični, tedaj bi morali priznati, da ameriška vlada že danes prizna to revolucionarno gibanje, le da ni zavzela v jugoslovanskem vprašanju vsled njegove kompliciranosti še nobenega definitivnega stališča. In londonski odborniki bi radi, da ga zavzame, in sicer takega, kakoršnega želi gospoda, ki je sestavila krfsko deklaracijo. To vedo ameriški Slovenci in nobeno zavijanje, nobeno zanikanje ne bo spravilo tega fakta s sveta resnice.

G. N. se je potrudil pojasniti, zakaj ameriška vlada ne prizna "revolucionarnega gibanja avstrijskih Jugoslovanov". Tu je pojasnilo: "Državni tajnik simpatizira s tem gibanjem in z njim simpatizira vsak Amerikanec, toda odločilnega koraka ni bilo mogoče takoj storiti, ker še ni povedala Italija svojega mnenja. Pri Jugoslovanskem vprašanju je pa treba Italijo prvo vpoštevati, kajti jugoslovanski interesi in italijanski interesi ob naši obali so se do zadnjega časa močno križali in obe stranki še sedaj nista popolnoma na jasnem". Good and well! Ampak glasila Londonskega odbora v Ameriki so hitela zatrdjevati, da je med Italijo in Londonskim odborom narejena pogodba, v kateri Italija garantira osvoboditev Jugoslovanov in nedotakljivost jugoslovanskih teritorijev od strani Italije. In še danes prihajajo njihovi listi z raznimi neresničnimi trditvami v tem oziru.

Kričanja o priznanju ni bilo prej konec ne kraja. Ves svet jih je priznal. Kar naenkrat pa ti prihajajo s pojasnili, da se stvar ne da urediti tako hitro.

Res je, da se ne da. In če bodo igrali tako zakrito taktiko vseskozi, potem se v njihovem smislu tudi nikdar ne bo uredila.

Ako bi nekateri ljudje delali odkrito, ako bi povedali jasno, to in to je naš program, potem bi si lahko prihranili take blamaže.

Kar so danes trdili, bodo jutri zanikali in pojutrajšnjim pojasnevali. Samo pojasnevanje brez

konec in kraja! Komu pa to sploh pojasnjujete? Ameriškim Slovincem? No, potem si pojasnjevanje lahko prihranite, kajti čes bi šil tudi vam spoznati, da ameriški Slovenci niso več politični otroci.

Nemški kajzer veruje v moč ljudskih sil, če so združene. Ravno tega mnenja je tudi Londonski odbor. Oba pa sta edina v tem, da naj se ljudstvo združi v boju za interese, ki niso ljudski interesi.

Pravijo, da je svet poln prevar. To bodo prej ali slej morali spoznati vsi tisti, ki danes silijo in organizirajo ljudske mase, da hodijo zanje po kostanj v ogenj. Ako bi ne bili udarjeni s slepoto, bi morali spoznati to že danes.

Kraljevski agentje so s svojo nerodno, nedemokratično taktiko zbegali diplomacijo in ljudstvo. In ker je sedaj ljudstvo lahko spoznalo neizvedljivost teh ljudi voditi v ospredje jugoslovansko gibanje, bi moralo ljudstvo samo vzeti vajeti v roke, pa se zediniti v eno falango v skupnem boju za skupen program. Potem šele bo računala s priznanjem jugoslovanske neodvisnosti ameriška in druge vlade, ko bo zanjo vprašal celokupen narod, ne pa dva odbornika, ki nista bila nikdar izvoljena in nista niti nikdar poskušala biti resnična ljudska predstavnik za vprašanje in problem, ki jih hočeta reševati v imenu ljudstva. Ako bi se zavzela za rešitev jugoslovanske vračanja na principu kot so ga zavzeli Jugoslovani v Avstro-Ogrski, potem bi dobila od ljudstva lahko poverjenje, da ga zastopata. Tako pa sta si sama dala to poverjenje in sama sta si aranžirala shode, na katerih so neili nepoučeno maso, naj se njima klanja.

Demokratične jugoslovanske mase v Ameriki in v domovini bodo tudi brez kraljevskih agentov rešile jugoslovansko vprašanje na podlagi samoodločevanja. Ako bo to ljudstvo zahtevalo kralja, kakor ga zahteva krfska deklaracija, potem bi se temu gibanju za samoodločevanje pridružil gotovo tudi Londonski odbor. Ker pa v tem slučaju nima upanja v izpolnitev programa, ki ga vsebuje omenjena deklaracija, zato ne čuti prav nobene volje, da bi priznal absolutno načelo samoodločevanja.

V zgodovini je zelo veliko majhnih ljudi, ki so hoteli postati veliki. Med njimi bodo tudi propagatorji misli, da je edina rešitev Jugoslovanov v kraljevini.

Kazalec sedanje gigantne borbe z orožjem se ponika k dvajseti uri. Če ne pride na pozorišče pravočasno, organizirani in pripravljeni, tedaj bo odpeljal vlak demokracije brez vas in pasirji na njem bodo odločali brez vas. Na kolodvoru svetovne demokracije se bomo počutili majhne in neznačne, brez moči, da bi nas kdo vpošteval.

Jugoslovani v Ameriki, združite vaše sile v obrambo jugoslovanske demokracije!

POTRES NA PORTO RICU, 150 MRTVIH.

San Juan, P. R. — Governor Yager naznanja, da je potres uničil do 150 človeških življenj.

Nepotrjena poročila naznanja, da je potres napravil veliko škodo na San Domingu.

Poročila iz notranje dežele prihajajo počasi, ker so pretrgane brezovne in telefonske zveze.

Najbolj sta trpeli mesti Mayaguez in Aguadilla na zapadnem obrežju. V Mayaguezu je mrtvih štirideset oseb, v Aguadilli pa trideset.

V Mayaguezu je 70 odstotkov postopaj popolnoma uničenih, ali pa tako poškodovanih, da jih ne morejo popraviti.

V Aguadilli je največ oseb pogoltnilo morje, ki se je ob potresu dvignilo v visokem valu in se razlilo prek mesta.

V Ponceu je sedem oseb mrtvih in enajst ranjenih.

BUČNA PEČKA ZADUŠILA OTRKA.

Chicago, Ill. — 5-letna Ruth Philborn je umrla v ambulanci v vozu, ko so z njo hoteli v bolnišnico. Pogoltnila je bučno pečko, ki se ji je ustavila v sapniku.

VESTI Z BOJISCA.

Dva milijona mož na delu v ozadju zavezniške fronte.

London, 14. okt. — Zavezniške armade na zapadni fronti štejejo približno pet milijonov mož, toda najmanj dva milijona te ogromne sile ni direktno na bojni fronti, temveč v ozadju fronte, kjer opravljajo važna dela transporta in vzdrževanja točne in gibčne zveze med vsemi zavezniškimi armadami. Angleške in ameriške čete so odvisne izključno od svojih oporišč na morskem obrežju in težka naloga dnevnega materiala iz oporišč na bojni polje zahteva veliko silo jurepkih rok.

AMERIŠKE IZGUBE.

Washington, 14. okt. — Vojni department je danes objavil 769 imen. Izgube: 186 mož ubitih v boju, 49 jih pogrešajo, 267 je težko in 95 ne ve se kako ranjenih, 73 jih je umrlo za ranami in 95 v sled bolezni, pet jih je pa smrti no ponearedilo.

V FRANCOZI NE VERJAMEJO NEMŠKI BESEDI.

(Nadaljevanje s prve strani)

državnega tajnika in senatorje ter kongresnike in ogromna večina teh brzojavk vsebuje zahtevo, da vlada pristopi Nemčijo na brezpopojno kapitulacijo. Brzojavke so prišle iz vseh krajev Združenih držav, valed česar predstavljajo splošno mnenje ljudstva.

Med različnimi sugestijami za premirne pogoje, ki jih vsebujejo brzojavke, so sledeče: Kajzer z vsi svojo dinastijo vredi se mora odpovedati prestolu; Nemčija mora razorožiti svojo armado in morarico; nemška vlada mora prepustiti gotova mesta začasni okupaciji zavezničkov; zastopniki nemškega ljudstva morajo pokazati resno voljo, da bo njihova odgovornost napram pogojem ne samo na papirju, temveč v dejanju od prvega do zadnjega koraka.

Veseloje v Berlinu.

Kodanj, 14. okt. — Vest iz Berlina se glasi, da so v soboto zvečer velike množice ljudstva — največ delavcev — napolnile glavne trge in čakale posebnih izdaj večernih listov, ki so imeli prinesiti odgovor nemške vlade na Wilsonova vprašanja. Prva posebna izdaja se je pojavila ob desetih ponoči in ljudje so se kar trgli za liste. Novica, da Nemčija sprejme Wilsonove mirovne pogoje, je silno navdušila ljudi. Ženske so jokale veseloje in upile: "Hvalabogu, mir je, mir!"

Maks odstopi in Scheidemann ga nasledil?

London, 14. okt. — Iz Rotterdama javljajo, da namerava priue Maks Badenski resignirati kancelarstvo in govori se, da ga nasledil dr. Solf, sedanjji zunanji minister ali pa celo Filip Scheidemann, vodja socialistične večine.

Obenem javljajo, da se je kajzerja Viljema lotila nekakšna živčna bolezen in da hoče abdicirati na korist svojemu vnuku.

Nazadnjački elementi v nemškem državnem zboru silovito napadajo kancelarja Maksa zaradi sprejema Wilsonovih pogojev.

Wilson bo zahteval dokaze odkritostnosti.

London, 14. okt. — Angleški vladni krogi so mnenja, da prihodnja Wilsonova nota ne bo navedla premirja, pač pa bo zahtevala od "sedanje" nemške vlade, da dokaže, kaj je in kdo je. Wilson bo zahteval dokaze, kdaj je nemško ljudstvo odpravilo kajzerske despoje.

Splošna zahteva v Londonu je, da se Nemčija poda brezpopojno in izroči zavezniškim četam važne trdnjave ob reki Reni kot poročstvo, da se bo držala pogojev premirja.

Kajzer izgubi avtokratično oblast.

Bern, 14. okt. — "Frankfurter Zeitung" piše, da z drugimi reformami vred v Nemčiji pride tudi to, da kajzer ne bo imel več oblasti napovedati vojne.

Listi iz Avstrije poročajo, da sta Nemčija in Avstrija pripravljene izprazniti okupirano ozemlje. Iz nemških listov je razvidno, da je državni zbor odobril odgovor na Wilsonova tri vprašanja predno je

bil odposlan. Maks Harden, urednik berlinskega tednika "Die Zukunft", je izjavil te dni na nekem shodu: "Vlada militarizma v Nemčiji je za vselej končana".

RAZPAD AVSTRIJE JE V TIRU.

Amsterdam, 14. okt. — "Muenchener Neueste Nachrichten" piše, da je razpad avstro-ogrške monarhije brez malega dokončan. List piše dalje, da bodo avstrijski Nemci kmalu izdali proklamacijo neodvisnosti in se pridružili Nemčiji. Ohi in Jugoslovani bodo formalno izjavili svojo neodvisnost v par dneh.

London, 14. okt. — Dunajski listi pišejo — tako poročajo iz Berna — da je Nemčija pustila svoje zavezničke na cedilu, predvsem Avstrijo in Turčijo in zato je Avstrija opravljena sklepati separatni mir s posredovanjem Amerike.

Razno iz inozemstva.

Finska zahteva, da morajo Nemci domov.

Stockholm, 14. okt. — Finska vlada je poslala v Berlin noto z zahtevo, da Nemčija odpokliče svoje čete iz Finske. Republičanski in socialistični listi so pričeli agitirati za zblizanje Finske z entento. Listi napadajo nemško politiko sedanje finske vlade.

Španska je postala korajzna.

Pariz, 14. okt. — Po vestih iz Madrida je španska vlada sklenila zapleniti nemške ladje, internirane v španskih lukah, v tonaži 15.000 v zamenjo za torpedirane in poplajene španske ladje. Nemški poslanik v Madridu je bil obveščen, da sam imenuje ladje, ki bodo zaplenjene, če pa tega ne stori do 15. oktobra, bo španska vlada sama izbrala ladje.

Nizozemska pripravljena, da pri me nemške begune.

Rotterdam, 14. okt. — Nizozemska vlada je postavila možno armado na holandsko mejo ob Belgiji v pričakovanju, da bo poskušal gotov del nemške armade uiti na holandska tla, kadar pride splošno umikanje iz Belgije. Holandija je pripravljena, da zajame vse nemške begune in jih razoroži po mednarodnem pravu.

Kitajci bi radi Wilsona za posredovalca.

Peking, 14. okt. — Zastopniki severnega dela kitajske republike so predlagali, da predsednik Združenih držav posreduje v zadevi z rebeli v južnem delu Kitajske, ki vodijo gibanje za separatno republiko na jugu.

Nemški poslanik zapustil Sofijo.

Bazel, Švica, 14. okt. — Iz Berlina javljajo, da je nemški poslanik na Bolgarskem zapustil Sofijo je zadnji četrtak. Zadeve nemškega poslanstva je izročil zastopniku Holandske.

Razglas neodvisnosti v Varšavi.

Amsterdam, 14. okt. — Iz Varšave poročajo, da je poljski regentni svet izdal manifest, naslovljen na poljsko ljudstvo, ki se glasi, da sprejem Wilsonovega mirovnega programa pomeni tudi neodvisno Poljsko, v kateri bodo združene vse poljske dežele z izhodom do Baltičnega morja. Regentni svet tudi naznanja, da bo v kratkem razpuščen državni svet (kateri so postavili Nemci) in voditeljskih strank imajo nalogo izdelati načrt za volitve poslanec, ki bodo organizirali novo vlado na demokratičnem temefju. Regent se potem umaknejo novi vladi.

Ameriške vesti.

MCADOO V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Zakladniški tajnik McAdoo je govoril v Chicagu. V svojem govoru je svaril pred novo nemško mirovno potezo, dokler se ne izkaže, da nemško ljudstvo res želi trajen in pravičen mir.

Dejal je: "Če Nemčija sprejme pogoje predsednika Wilsona, tedaj to pomeni, da se brezpopojno poda, in če je ta odgovor avtentičen, pomeni ravno to."

Po tem je zakladniški tajnik nadaljeval: "In če to ni brezpopojno predaja, tedaj vam povem, da oride brezpopojna predaja, preden dokončamo in kinalu — če se nadaljuje vojna." Ljudstvo je bur-

no pritrdjevalo tem besedam.

Preden je McAdoo komentiral novo nemško noto, je dejal o prvi: "Nemčija ni drugemu poslala mirovne note kot Združenim državam. Zakaj? Predsednik Združenih držav je formuliral principe trajnega mira."

"Nemčija se zaveda, če sprejme predsednikove pogoje — jaz ne govorim o določbah, temveč o pogojih, principih — če je ostavila vse osvojeno zemljišče, da to pomeni brezpopojno predajo."

"Kaj je brezpopojna predaja? Če pravi človek, s katerim se bojujete, jaz odneham in sprejemem, kar vi pravite, da naj sprejemem."

"Kajzer se mogoče zdaj podda. Njega zdaj ne zavajajo. Nekeje je mislil, da Amerika ne pojde v vojno, toda zdaj je boljše podučen."

Tu je pričel zakladniški tajnik govoriti o brzojavki "Združenega tiska," ki se peča z nemškimi in rovinimi pogoji: "Zdaj ni čas za razgovor o pogojih. Če tudi je res, da se je kajzer podal, tedaj ostane ravnotako važno, da se podpisše to posejilo. Treba ga je podpisati, ker smo večino denarja izdali."

"Za nas je najvišji patriotizem, najvišji akt ljubezni, da se vrnejo možje v triumfu, ki so omogočili mir." Ljudstvo je aplavdiralo.

POLOVICA POSOJILA PODPLISANEGA.

Washington, D. C. — Dan s vobode je mnogo pripomoček k podpisovanju četrtega posojila s vobode. Uradniki sodijo, da je podpisanih 3.000.000.000 dolarjev, ali polovica posojila. Natančen proračun bo še le mogoče napraviti v ponedeljek ali torek. Poročila od povsod govore, da so povsod pridno podpisovali posojila.

V soboto so došla poročila le iz New Yorka in Chicaga. V newyorškem distriktu je bilo podpisane posojila do polodne za \$50.000.000, v čikaškem pa za \$27.000.000. Vsega posojila je bilo v newyorškem distriktu podpisane za \$652.275.150, v čikaškem pa za \$404.454.000.

Sedaj smo v zadnjem tednu kampanje. Mesto Chicago ima podpisati \$252.000.000 posojila. Do ponedeljka je bilo podpisane do \$132.000.000 posojila in podpisalo ga je 470.000 oseb. Podpisati je treba še \$120.000.000. V soboto je bilo podpisanih le za \$4.000.000 zadolžnic, kasneje se je ta vsota pomnožila še za \$2.000.000.

AMERIŠKA TRGOVINA SE ŠIRI V JUŽNI AFRIKI.

Pittsburgh, Pa. — V minoletem letu so iz Združenih držav importirali 18 odstotkov blaga v Južno Afriko, medtem ko je uvoz v letu 1918 znašal le devet odstotkov. Naobratno so Združene države kupile eno petino od vsega blaga, ki ga je Južna Afrika izvozila v letu 1917. Vrednost tega blaga znaša \$27.254.000 in tvori veliko razliko med izvozom blaga leta 1913 v Združene države, ko je ves izvoz znašal le \$2.000.000.

R. A. Lindquist, zastopnik biroja za domačo in tujeznisko trgovino je določil, da preliče ta trg, ki se je hitro razvil, odkar je izbruhnila svetovna vojna. Mr. Lindquist odputuje kmalu kot trgovski komisar v Južno Afriko. Mr. Lindquist je obiskal že Daljni Vzhok in Avstralijo in poročila, ki jih je izdal v ugodnostih za električne izdelke na teh trgih spadajo med najboljše, ki jih je objavil trgovski department. V Južni Afriki bo ur. Lindquist nabral potreben material o ugodnostih na ondnotnem trgu za električne izdelke in stroje. Ta material bo obdelan in izšel bo v posebni knjigi, ki bo slušila ameriškim izvajalcem in uvažalcem v informacijske namene.

Študiral bo, kako se dajo izboljšati trgovske razmere med Združenimi državami in Južno Afriko, posebno pažnjo bo posvetil transportnim ugodnostim na morju.

Pred vojno je Nemčija prejela iz Južne Afrike za \$15.000.000 na leto surovih, posebno volne, novejih peres, indijskega kavečuka, živalskih kož itd.

Nemčija ni posebno napredovala z uvozom blagom v Južni Afriki pred vojno. V petih letih — od leta 1909 — 1913 — je uvozila za \$9.000.000 blaga. Večinoma je izvažala izdelke iz bombalevne, kemikalije, parne in plinske turbine, diamante in druge električne aparate, železno posodo in železniški material.

V letu 1917 so Združene države kupile v Južni Afriki veliko volne, ovčjih in kozjih kož, diamantov, novejih peres, bakra in materiala za strojenje kož. Amerika je pa poslala v Južno Afriko mineralno olje, vozove, poljsko orodje, zink, posode iz zinka in še drugo blago. Združene države so prodale tudi za \$800.000 orožja in municije, škornje, čevlje, perilo, nogavice, živila, kuhinjsko posodo, nože in izdelke iz kavčuka, železa in jekla.

Posiljanje ameriškega blaga v Južno Afriko ovira tudi visoka vozilna, kajti za britsko blago je določena nižja vozilna. Kadar bo Amerika poslala svoj blago v Južno Afriko, se tudi v tem oziru obrne na boljše. Američanov prebiva nekaj tisoč v Južni Afriki. Večinoma so vsi zaposleni v rudniški industriji. Ti Američani so mnogo pripomočki, da je zahteva po ameriškem blagu v Južni Afriki postala bolj splošna in da se trgovina med Združenimi državami in Južno Afriko še bolj razširi.

ČESTNOŽELEZNIŠKA DRUŽBA MORA ODGOVORITI.

Indianapolis, Ind. — Državna komisija za javne potrebe je pisala Indianapolis Traction and Terminal kompaniji pismo, v katerem zahteva, da kompanija odgovori, če sprejme ali odkloni štiri javne ravnatelje.

Kompanija je v minoletem tednu priporočila, da naj se imenujejo le trije javni ravnatelji mesto štirih.

Komisija je priporočila, da se imenujejo štirje ravnatelji. Enega imenuje guverner, drugega indianapolski župan, tretjega trgovska zbornica, četrtega pa kompanija. Kompanija ugovarja, da bi tudi komisija imenovala ravnatelja, in priporoča, da se prva dva ravnatelja imenujeta kot priporoča komisija, tretjega pa izvolijo trgovska zbornica in druge bižniške organizacije.

PLEMENSKA VOJNA.

Chicago, Ill. — Pod hišo zamorca Jerry Andersona je ob štirih zjutraj počila bomba. Eksplozija je bila tako silna, da so popokale vse šipe v oknih na njegovem domu in na sosedovi hiši zamorca Wallerja. Andersonovi in Wellerjevi so edigi zamorci, ki žive v okolišju Berkeleyjeve ulice šte. 4141, radi tega sodijo, da je nekdo zapalil bombo, ki bi rad zamorski družini pregnal iz te okolice.

ZA CIVILISTE NI DEŽNIH PLAŠČOV.

New York, N. Y. — Vsi predstojniki vojnih skladišč so prejeli brzojavko, da pokupijo vse dežne plašče v trgovinah na debelo in tovarnah za dežne plašče, ki jih lahko nosijo vojaki.

ZADNJE VESTI.

VOJNI SOD NA PORTUGALSKEM.

Lisbona, 14. oktobra. — Portugalska vlada je proglasila vojni sod za vse portugalske teritorije. Predsednik portugalske republike je kot vrhovni poveljnik prevzel poveljništvo nad vojaškimi in mornariškimi enotami. Mir je v deželi. V Penafielu, devetnajst milj oddaljenem mestu od Oport, so nastali majhni nemiri. Oddelek vojakov je kmalu podvrget nemirnosti.

KITAJSKI KRIŽAR SE JE PRIDRUŽIL PUNTARJEM.

Canton, 6. oktobra. — (Zakaznola brzojavka) — Križar "Čao-Ho" se je pridružil južnemu puntarskemu gibanju in je došel po sem došlih poročilih v Whampao, v provinci Kwantung. V Cantonu je sedež južne vlade, kjer so z veseljem pozdravili, da se je križar pridružil rebelom.

Naš premogorov je edini v tem okraju, kateri dobi vedno dovolj vozov in kjer lahko stalno delate. Premog je 5 čevljev visok. Rov je strogo UNIKSI in naši rudarji zaslužijo dobre plače. Rudniki so oddaljeni dve milje od mesta AMSTERDAM, O. in vi lahko dobite tukaj stanovanja po zmerni ceni v najem in tudi življenjsko stanje je zelo ugodno.

MI POTREBUJEMO 25 DOBRIH RUDARJEV.

Sam lahko pridete naravnost a N. Y. Central R. R. železnico do postaje Amsterdam, Ohio. Ali pa pišite za pojanila na:

THE WOLF RUN COAL CO., WOLF RUN, OHIO.

Slovenska Narodna

Ostanovljeno 2. aprila 1904

GLAVNI STAN: 2657—58 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 56, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Jozef Kuhelj, 9323 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Trežnik: John Verderbar, 2708 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisničar: John Molek, 4008 W. 21st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Jede Ambrosi, box 251, Canonsburg, Pa.

Paul Burger, 741—1st St., La Salle, Ill.

F. E. Teneber, 674 Almy Ave., Rockspring, Wyo.

POSODNI ODBOR:

Anton Hrat, box 160, Canonsburg, Pa.

Jede Radleik, box 432, Smithton, Pa.

Radolf Pisterleik, box 435, Bridgeville, Pa.

Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.

M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collingswood, S.

PRESDNIK PROSVETE:

Jede Savarstnik.

VEHOVNI IZBRAVNIK:

F. J. Kora, M. D., 6303 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega: Jhora

in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657—58 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

FRITOŠNE GLEDN GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOHN AMBROSIČ, box 251, Canonsburg, Pa.

Fritošne prepriljive vsebine, ki sta jih rešili prvi in drugi izbranci, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAT, box 160, Canonsburg, Pa.

VSE DOPISNE, raspise, Naški, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—58 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglaš, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—58 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

V korrespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravljalstvo "Prosvete" se rabite imen uradnikov, marveč napisati naslov, ki je na naveden, ko šelite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907
v drž. Illinois

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V slogo imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON KORNIK, Kermala, Pa.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

635 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je medicinski strokovnjak, ki se ukvarja s težavami, ki jih povzročajo različne bolezni. Njegova praksa je v Pittsburghu, Pa. na 635 Penn Ave.

Pomožite svoje znanje v naravoslovju.

Narava nam daje mnogo rastlin, s katerimi je mogoče zdraviti razne bolezni. Jaz imam v zalogi ter raspolagam raznovrstne suhe rastline, evetja, jagode in korenine, take, ki zdravijo iz vseh delov sveta. Pišite po moj brezplačni cenik. Knjiga "Mali domači zdravnik", ki stane samo 25 centov, obširno opisuje veliko število rastlin in daje nasvet, za katere bolezni in kake so naj rabijo. Ne odlašajte, naročite takoj to poučljivo knjigo.

MATH. FREDER, P. O. Box 772, City Hall Sta., New York, N. Y.

Rudarje potrebujemo.

CREIGHTON COAL WORKS, CREIGHTON, PA.

7 do 8 čevljev visok premog. Dobra strela in tank. Odprte svetilke se razpolagajo. Delo s pikom in strojem. Dobra plača. 24 urah stanovanja. V najem po \$4 do \$8 na mesec. Tu so celine in sol. V Creighton, Pa. je lemo rusarstvo mesto poleg Pennsylvania železnice, ki je 24 milj od mesta Pittsburgh, Pa. ob Allegheny reki. Dobra plačila in poustna svrta. Nasi delavci dobro stujejo in so zadovoljni.

Zašlite se pri U. S. EMPLOYMENT SERVICE, V PITTSBURGH, PA., ali pa pišite za nadaljnja pojanila na:

MR. CHARLES E. CRAIG, Superintendent, CREIGHTON, PA.

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCO

411—4th Avenue (NA SPROTI POSTE) Pittsburgh, Pa.

Stari in izkušeni zdravnik, 38 let prakse. Zdravi upošeda in hitro vse bolezni, plinu, kašlacu, obični, tiganju, nervoznosti, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možganov. Odrvari vsake bolezni katere pravnomo v svojo prakso. Uporablja najboljše evropske, ameriške in detajli delov sveta zdravila. Njegov ena. Navedi brzojavke. Teden pregled popojnoma jamca. Pri meni se zdravi velika števila Slovencev, Uradne ure od 9. zjutraj do 5. zvečer, ob nedeljah samo od 12. do 2. popoldne.

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCO

411—4th Avenue (NA SPROTI POSTE) Pittsburgh, Pa.

Stari in izkušeni zdravnik, 38 let prakse. Zdravi upošeda in hitro vse bolezni, plinu, kašlacu, obični, tiganju, nervoznosti, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možganov. Odrvari vsake bolezni katere pravnomo v svojo prakso. Uporablja najboljše evropske, ameriške in detajli delov sveta zdravila. Njegov ena. Navedi brzojavke. Teden pregled popojnoma jamca. Pri meni se zdravi velika števila Slovencev, Uradne ure od 9. zjutraj do 5. zvečer, ob nedeljah samo od 12. do 2. popoldne.

DOBRA PLAČA — STALNO DELO!

Naš premogorov je edini v tem okraju, kateri dobi vedno dovolj vozov in kjer lahko stalno delate. Premog je 5 čevljev visok. Rov je strogo UNIKSI in naši rudarji zaslužijo dobre plače. Rudniki so oddaljeni dve milje od mesta AMSTERDAM, O. in vi lahko dobite tukaj stanovanja po zmerni ceni v najem in tudi življenjsko stanje je zelo ugodno.

MI POTREBUJEMO 25 DOBRIH RUDARJEV.

Sam lahko pridete naravnost a N. Y. Central R. R. železnico do postaje Amsterdam, Ohio. Ali pa pišite za pojanila na:

THE WOLF RUN COAL CO., WOLF RUN, OHIO.

NAPRODAJ FARMA.

Rojakom katerega veselil naselili se na farmo v državi Wisconsin, se nudi zelo ugodna prilika za nakup farme v Wausaukee, Wis.

Jaz imam 40 akrov farmo, katero sem se nameril prodati za radi neugodne nesreče ki me je zadel. Na farmi je toga hiša, dve štali, polovica je obdelana in druga polovica pa je dober pašnik in še za očistiti.

Torej ako ktereja rojakov veseli naj se obrne za vsa nadaljnja pojanila na mene lastnika; na naslov: Tony Zvab, P. O. B. 831 Farmington, Ill.

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCO

411—4th Avenue (NA SPROTI POSTE) Pittsburgh, Pa.

Stari in izkušeni zdravnik, 38 let prakse. Zdravi upošeda in hitro vse bolezni, plinu, kašlacu, obični, tiganju, nervoznosti, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možganov. Odrvari vsake bolezni katere pravnomo v svojo prakso. Uporablja najboljše evropske, ameriške in detajli delov sveta zdravila. Njegov ena. Navedi brzojavke. Teden pregled popojnoma jamca. Pri meni se zdravi velika števila Slovencev, Uradne ure od 9. zjutraj do 5. zvečer, ob nedeljah samo od 12. do 2. popoldne.

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCO

411—4th Avenue (NA SPROTI POSTE) Pittsburgh, Pa.

Stari in izkušeni zdravnik, 38 let prakse. Zdravi upošeda in hitro vse bolezni, plinu, kašlacu, obični, tiganju, nervoznosti, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možganov. Odrvari vsake bolezni katere pravnomo v svojo prakso. Uporablja najboljše evropske, ameriške in detajli delov sveta zdravila. Njegov ena. Navedi brzojavke. Teden pregled popojnoma jamca. Pri meni se zdravi velika števila Slovencev, Uradne ure od 9. zjutraj do 5. zvečer, ob nedeljah samo od 12. do 2. popoldne.

Iz življenja Tomaža Križaja

Povest. Pisal Josip Hrastar.

(Nadaljevanje.)

"A kaj, da ni nocoj še gospoda Kajdiža?" je vprašal sodnik Elzo. Skozidignila je z rama ter dejala:

"Saj veste, da stric ni bil nikdar preveč točen, če tačas ne, ko je bil mlad, a zdaj se mi vidi, da je star."

Berta jo je pogledala od strani. Srečala sta se njiho pogleda, in to, kar je bilo v njih, ni bilo prijateljstvo.

V tistem hipu je vstopil Kajdiž. Pozdravil je glasno ter začel stiskati roke vsem po vrsti.

"Eh, človek ni nikdar prost! Ti prokleti trgovski posli človeku še nedejše krajejo. Klanjani se gospe in gospodičini! Zdravo, gospod Križaj!"

Njegov mastni obraz se je svetil, njegove tolste roke so se leno preinikale od gosta do gosta. Sedel je in prijel za kozarec, ki ga je postavila predenj natakarica. Visoko ga je dvignil in privzdignil glavo ter se ozrl po obizirju.

"Živela gospoda! Tako se pije na vaše zdravlje!"

In izpraznil je kozarec do dna ter ga trdo postavil na mizo. Potem pa je pogledal Berto, pomislil ji z desnim očesom ter se nasmejalo.

Družba je postajala vedno bolj razposajena, kolikor pozneje je bilo. Nobenemu ni prišlo na misel, da bi že odšel. O polnoči pa se je nenadoma dvignil kontrolor ter se naslonil z iztegnjenimi rokami na mizo.

"Gospoda! Lep večer je danes. Takšnega slavlja že dolgo nismo imeli, zato pa ne sme biti nocoj brez slavnostnega govora. Predlagam torej, da se izvoli slavnostni govornik, pa da nam govori vsem iz srea."

"Dobro, bene!" je vpilo vse vprek.

"Kako volimo!"

"Na vžgalice. Kdor potegne najkrajšo, mora govoriti."

Vlekli so, najkrajšo je potegnil Križaj.

"Živio, gospod Križaj govori!"

In vstal je Tomaž Križaj in je začel govoriti.

"Čestita gospoda! Nisem si mislil niti v sanjah, da mi bo danes dana prilika govoriti tako čestitredni družini. Priromal sem tuje med vas od nekod, pojavil sem se med vami nenadoma in morda celo nehoti, a vi ste me sprejeli z odprtimi rokami, zato se spodobi, da se vam pred vsem najskrajše zahvalim za vašo prijaznost. Slučaj je nanesel, da sem postal nocoj slavnostni govornik. A kakšna je ta slavnost, kaj obhajamo nocoj? Mišljim, da vam govorim vsem iz srea, ako trdim, da velja ta slavnost naši lepi slovenski domovini, da je torej moja dolžnost govoriti samo o njej, kako naj bi cvetela, rasla in postajala dan za dnem slavnejša, imovitejša in bolj spoštovana. Vsaj slavnost, imovita in spoštovana kakor zasluži! In kako in kdaj se bo to zgodilo? Samo tako, čestita gospoda, da bo vsak izmed nas izpolnjeval. Mi vsi, tudi tiste, vsi moramo stati na braniku in ne smejo niti trenutek izpustiti iz vidika sovražnika, ki se je, žal pojavil med nami samimi. Glejte, dosedaj smo hodili roko v roki vsi brez izjeme, skupno smo se branili, skupno vihteli bojno kopje, a sedaj kažejo znamenja, da je satan zasejal ljuliko med pšenico, da nas je razdvojil ponoči ko smo spali brezskrbno, da se je priplazil k nam med meglo in temo. Znamenja so tukaj, ki ne lažejo, žalostna znamenja. In kako se bo zgodilo v kratkem, da se bomo morali boriti proti lastnim zaslepljenim bratom, in ta boj bo hujski, kakor boj s tujcem, ker se bodo trgala zraven srea in bodo plakale duše."

"Res je to," se je oglasil kontrolor. "Toda, kdo bo jemal to tako resno sedaj opolnoči? In kaj nas to briga? To naj izgovorijo drugi. Dixi!"

"Tako je, govorite kaj drugega! Nocoj ni čas za to, nocoj se hočemo smejati, hočemo peti, torej udarite na druge strune," je pritrdil sodnik in bobnal v zadržgi s prsti po mizi.

Toda Tomaž Križaj se je razvnel, sedaj ni mislil, da bi odnehal.

"Dovolite, da nadaljujem. kmalu dokončam! Samo še nekaj mi je na sreu in to se lahko odda dalje takoj. Glejte v kratkem bodo nove volitve v državni zbor. Ako hočete, da rešimo svojo čast, zavzemimo se za moža, ki je neomadeževan v vsakem oziru, ki je marljiv in delaven kakor mravlja, poštenjak od nog do glave. Ne najdete ga njemu podobnega daleč, naokoli, ne prekosi ga noben. In ta mož je gospod Majda. Njemu se zaupamo, njega postavimo za kandidata! Uničimo nasprotno nakano začasa, da se nam ne bodo smejali tujci, da bode ponosno vihal prapor svobode v solnce naše slave! Živela naša domovina! Naprej zastava Slave!"

Zapel je Tomaž Križaj, in jasen in srebrnočist je bil njegov glas. Njegov obraz se je svetil, kakor bi bil oblit od večerne zarje, njegova glava je zrla ponosno po sobi. Toda Tomaž Križaj je moral peti sam, drugim so klonile glave, zrlji so v zadržgi pod mizo.

"Čemu bi se vtikali v reči, ki nas nič ne brigajo? Majda in vi poučujete tiste zabite kmete tam v mlino, da vas bodo še enkrat pretepli. Druga dva dolbčka ne boste imeli od tega, je dejal sodnik.

"He, he, he," se je smejal Kajdiž. "To bi se pa res utegnulo zgoditi."

Elza se je zaničljivo nasmejala, Berta je gledala pod mizo, a Ivanka je nervozno mečkala kolone namiznega prta med svojimi belimi prsti. Druge dame so se držale resno in dostojanstveno, nobena ni trenila z očmi.

"Torej boj je pred duri," je dejal Križaj samozvestno. "Mi se ga ne bojimo. Ako nimamo na svoji strani vas, je to sicer žalostno, a še bolj žalostno bi bilo, da bi res ne mogli dobiti drugih in takšnih mož, ki mislijo in delajo kakor mišlimo in delamo mi!"

Polagoma se je začela prazniti soba. Ostali so bili že vsi, samo kontrolor z Ivanko in notarjev solicitor ter Križaj so še ostali.

"Vi ste velik idealist, gospod Križaj, to se pravi po domače — tepec," je dejal kontrolor Križaju. "Ali ne umete, da vas sodnik lahko ubije z eno samo besedo? Takoj boste neškodljivi, ako nečete razumeti!"

"Naj se zgodi, kar se hoče, proti svojemu prepričanju ne bom delal nikoli," je odgovoril Križaj odločno.

Ivanka ga je pogledala naravnost v oči in v tem pogledu je bilo nekaj, da je Križaj osupnil. Občudovanje, vdanost, ljubezen, vse se je zazrevalo v njem nenadoma, a jasno in nedvomno. In Križaju je bilo v istem hipu tako hudo pri srcu, da bi se bil razjokal.

Ko so šli proti domu, sta hodila kontrolor in solicitor naprej, a za njima je stopal Križaj z Ivanko.

Tesno je hodila Ivanka poleg njega. Njena laketa se je često dotaknila njegove, njeni prsti so se včasih kakor slučajno srečali z njegovo roko. A ko sta dospela na trg pred šolo, tedaj se je hipoma ustavila ter se obrnila proti njemu. Nje glava se je približala njegovi in zasklel ga je pogled njenih oči.

"Gospod Križaj, jaz vas — spoštujem, jaz vas ljubim!" ... Tisti hip je že bil Križaj sam, njene nagle odhajajoče stopinje so odnevale po tlaku.

IV.

Bilo je nekoliko dni pozneje.

Po Brinju se je raznesla vest o Križajevi zaroki z Marico; kakor ogenj se je širila od hiše do hiše. Nič ne vedel, kdo jo je zanesel, prišel je nekdo od nekod, vtaknil plamenico v slamnato streho in začelo je goreti.

Berti je padla knjiga iz rok, ko je slišala to nenadno novico. Skočila je v kriku, ognjena mantiljo ter tekla preko ceste k Ivanki. Vsa zasopla se je ustavila šele v kuhinji, kjer je Ivanka likala perlu.

"Ali veš sedaj, zakaj se je tako potegoval za Majdeta? Vedela sem, da je hinavec, da je koristolovec in nikdar nisem zaupala njegovim sladkim besedam. To je maček, ki spredaj liže in zadaj praska. In glej, prav sem imela. Nobena od nas ni bila vredna, da bi se ji približala in tako visoka in učena glava. Treba je šele bilo gospodične mlinarice, da nam je pokazala, kako ugledne smo v njegovih očeh."

"Toda o čem in o kom pravzaprav govorim? Jaz te ne razumem," se je začudila Ivanka. A njilec je hipoma pobledel in nje oči so bile preplavljene.

"O kom? Ali ne poznaš več tistega Križaja, ki vodi vsi politiko naše okolice, ki je pametna kakor protestantski pastor in neumen kakor po? Zarobil se je z Majdetovo sestro, tisto Marico, ki ima lepe oči in velike noge."

Ivanka se je tesneje priklala stolu.

"A kaj te to briga?" je dejala čez nekoliko časa popolnoma mirno. "Saj ti si mi vedno nasprotovala, kako naj bi se bil približal? Ali sedi v vidim, da je bilo tisto nasprotovanje samo namišljeno, sedaj vidim, da so bile tvoje misli blizu njega, nego se je videlo."

"Kaj blebečeš? Za ves svet bi ga ne bila vzela, kvečjemu ako bi bil sam na njem. Pa jezi me največ zaradi vas. Ali ste zato prišli na svet, da boste obsedeli in da bodo hodili takšni ljudje mimo vas s škodoželjnim smehljajem na ustnih in z veseljem v sreu, da sedite?"

"Pustiva to, Berta! Ali pa več nekaj drugega? Danes se je govorilo nekje o neki mladi gospodični, ki ima skrivne sestanke s starim Kajdižem. Ali ti je morda kaj znanega? Pravijo, da obhajeta jako intimno."

Berta je prebledela. Ugiznila se je v spodnjo ustnico, da so se poznali v njej zobje in stisnila je drobne pesti.

"Kdo je to pravil? Z imenom na dan!"

"Ne razburjaj se, Berta! Glej, hotela sem ti samo pokazati, koliko se sme verjeti takšnim novicam, ki jih trosijo dvomljivi elementi v svet v svojo radost in korist. Prav tako malo kakor to zadnjo novico o tisti mladi gospodični, verjem o Križajevi zaroki."

"Verujem, verujem ti Ivanka!" je dejala Berta porogljivo. "Toda nimam sedaj več časa. — Zbogom!"

Obrnila se je in nagol odšla po stopnicah.

Ivanka se je naslonila na desko, ki je na njej likala in zakrila si je obraz v dlani. Dolgo je stala tako nepremično, a potem je dvignila glavo in se je zgrla tja vrn skozi okno. Solnce je stalo jasno na nebu, drevje se je zibalo v rahli sapi, odaleč so črneli jelovi vrhovi. Njen pogled je splaval tja v daljavo, zahrepenel je nekam za tretjo goro. Njena ustna so se narahlo stresla, tiho, neslišno so govorila: "In vendar ga moram ljubiti in ga bom ljubila z vso dušo in z vsem srecem!"

In zjasnil se je njen obraz, kakor bi ga bil poljubil prvi pomladni solnčni žarek...

"No, kaj se danes zopet držiš kakor slabo vreme? Ako ti ni prav, ti je odprta pot kamor hočeš," je dejal Kajdiž Elzi med obedom.

Elza ni odgovorila ničesar.

To ga je razjelo.

"To je zahvala, da sem te vzel k sebi, da sem te pobral takorekoč z ulice in te rešil blata in nesnage. Ko se je tvoja mati spečala s tistim lopovom, ki ni imel drugega nego grški nos in tiste dolge ciganske lase, kdo je bil tisti, ki jo je vzel pod streho, da niso kazali za njo ljudje, ki so bili še bolj malovredni od nje? Ali nisem bil jaz tisti? Jaz, stari Kajdiž, kakor mu sedaj pravijo ti. Sklebel sem zate, kakor bi bil tvoj oče, vse si hnela, kar si pozelela sama, a zato moram gledati tvoji čmerni obraz in tvoj strupeni pogled. Zato me še opraviš."

Elza je še vedno molčala.

(Nadaljevanje.)

Čiščenje in precejanje vina.

(Konec.)

Ze vsa ravnanja popisana manipulacija je pri abestinskih cediilih veliko bolj priključiva in preprosta kakor pri celuloznih cediilih.

Pri teh se namreč precejevanja masa (celuloza) najprej razmeša v vodi, nato se z njo cedilo napolni in potem šele pumpa vino vanj. — Pri odtoku najprej priteče voda, potem voda, zmešana z vinom, in nazadnje šele samo vino.

Enako je tudi pri zaključku precejanja treba zopet pumpati vodo v cedilo, da voda potisne vino iz mase. Kdor dela vestno, ta veliko vina pri tem potrat, kdor pa ni vesten in pusti, da voda teče v vino, ta pride lahko z vinako postavbo navzkriž. Že iz tega vzroka celulozna cedila niso priporočljiva.

Se bolj preprosto je pa snamežnje abestinskih cedil.

Majhna cedila se enostavno pogreznejo v vodo in operejo, ali, kar je še boljše, izbrizgajo z vodnim curkom vodovoda.

Z rokami se nikdar ne sme abest na stih prijemati, ker se sicer na njih razmaže in se jih prime, nakar se pa ne da več odstraniti.

Jako lepo je snamežnje pri velikih cedilih. Tu se na posameznih okvirnih stih potegne kratkoma onesnaženi abest nalik kakemu blagu z mreže. Če se preceja naprej, potem se sita takoj nazaj vložijo v cedilo in se z novim abestom vpleje novo precejanje na že popisani način.

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda. Kjer tega ni, se priporoča nabaviti za veliko cedilo — eno izpiralnih pump, ki na dobro služijo obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa pačee vode iz vijke ležee posode skozi cev (čev).

jem najprej vino preskusi v odprtem kozarec, da bo videl, ali ni podvrženo rjavenju. V odprtem kozarec postane tako vino v 24 do 48 urah rjavo in gosto.

Po preeditvi je treba tako vino zopet nekoliko zažveplati, to se pravi prazen sod, kamor čisto vino teče, nekoliko z gorčicim žveplom podkadi (1 abestinski trak žvepla na 2—3 hl. vina).

Sicer se pa priporoča, da se tudi zdravo vino po preeditvi nekoliko (zmerno) zažvepla. (1 trak na 3—4 hl.) S tem dosežemo, da se še bolj očisti in je še bolj stanovitno.

Kdaj je vino sicer godno za precejanje je različno. Dobro pokopelo vino, ki že dalj časa, 2—3 meseca, leži na drožeh, se lahko preedit kar z drožmi.

Navadno pa gre to precejanje zelo počasi, zato se priporoča vino poprej pretočiti in preediti šele 3—4 tedne pozneje, ali vsaj 14 dni po pretakanju.

Koj po pretakanju se ne sme nobeno vino preediti, kajti po vsakem pretakanju se vsled vpliva zraka izločujejo iz vina razne snovi (beljakovine, vinski kamen itd.) ki bi precejeno vino zopet skalile.

Vrednost precejanja je, kakor že rečeno, za vsakega kletarja velika.

S pomočjo precejanja se vino da hitro očistiti in izsolati tako, da je vsako vino gotovo več mesecev prej pripravno za prodajo, zlasti pa za izvoz, kjer se zahtevajo zrela in popolnoma čista vina. Če le kje, ima tukaj pregovor "Čas je denar" svoj pravi pomen.

NEVARNE LADJE IN PARNIKI.

Zelo nevarne so ladje in parniki, na katerih imajo nabiralnike za petrolej. Nerač gre vsak mornar na tako ladjo ali parnik, ker ve kakšne nevarnosti ga ogrožajo.

Ladje in parniki, ki prevažajo petrolej, imajo nabiralnike, ki držijo po 500.000 litrov petroleja. Dve veliki nevarnosti ogrožata mostvo na ladji: petrolej se lahko segreje in eksplodira, in ladja je z mostvom izgubljena, ali pa počijo nabiralniki in ladja je v plamenu.

Potem vsebuje petrolej še neko drugo nevarnost, ako se prične petrolej spreminjati v plin. Na parniku ali ladji, na katerem petrolej izhlapeva v plin, ne more nihče delati deset minut pod krovom, ne da bi bilo njegovo zdravje v nevarnosti.

Strašne tragedije so se odigravale na ladjah in parnikih, ki prevažajo petrolej.

Pred nekaj leti je neki nemški parnik ugrizel na odprtem morju ruski parnik "Omar," ki je bil naložen s petrolejem in na potu iz Batuna v Bombay. Na "Omarju" je bilo znamenje, da je parnik v največji nevarnosti. Ko je nemški parnik priplul bližje, so opazili, da stroj ne dela. Kapitan je na to na ves glas zaklical "Omarju", kaj potrebuje, a ni dobil odgovora. Odpisal je čoln k mutastemu parniku, da poizve o nesreči. Ko so stopili na krov, so našli ležati na krovu pet mornarjev, od katerih so bili trije že mrtvi, druga dva sta živela, a bila sta strašno izmučena.

Krmar, ki je zapovedoval rešitnemu čolnu, je takoj sumil, da se je petrolej pričel spreminjati po noči v plin. Previdnost so udrili pod krov, kajti petrolej je še izhlapeval. V kajutah so našli šest mrtvih mornarjev, plini so jih umorili v spanju. Oba mornarja, ki sta bila živa, sta bila ob času, ko je petrolej pričel izhlapevati, na krovu. Toliko, da nista izgubila svoje življenje, ko sta se trudila, da bi rešila svoje tovariše.

Na nekem norveškem parniku "Helios" so tekom strašnega viharja na Atlantiku počili nabiralniki. Petrolej se je razlil v skrambo za premog. Nastala je nevarnost, da bo ves parnik, na enkrat v plamenu.

Mornarji so hiteli k sesalkam. Ali kmalu je pričel petrolej izhlapevati, in nihče ni mogel dalj vzdržati pri sesalkah kot deset minut, ako ni hotel svojega življenja izpostaviti resni nevarnosti. Prišel je strašen boj za ohranitev življenja, kakeršnih je bilo še malo na oceanu. Kmalu za tem, ko so počili nabiralniki, so poklicali kurjake na krov. Časa ni bilo, da bi pogasili ognje, ker bi jih izhlapeči petrolej zadušil. Enajst ur so delali častniki in možje v

strašnem viharju, da bi petrolej ne dosegel parnih kotlov. Po enajstih urah je ležalo osem mož ne-zavestnih na krovu deloma vled napornega dela, deloma vled vdi-havanja nevarnih plinov. Delali sta še dve sesalki, in jasno je bilo, da je parnik z mostvom izgubljen, ako ne pride pomoč, ker je parnik izgubil v viharju tudi vse svoje rešilne čolne.

Končno sta bila pri sesalki le še kapitan in krmar. V tem kritičnem trenutku so parnik uzrli s parnika "Majestic," ki je bil White Star družbe. Komaj je zadnji mož stopil v rešilni čoln, je iz parnika udaril plamen proti n-bu, in kmalu za tem se je parnik pogreznil.

Včasih povzroči izhlapeči petrolej blaznost. Pred nekaj leti je angleška vojna ladja naštelata na odprtem morju na čoln, v katerem je bilo 12 mož. Pet jih je ležalo zvezanih na tleh, ker so zblazneli. Bili so Norvežani, ki so zapustili ladjo, na kateri so počili nabiralniki. Ko je mostvo hotelo s sesalkami izsesati petrolej v morje, je pričel izhlapevati. Mostvo je delalo več ur pri sesalkah, dokler ni zblaznelo pet mornarjev, ki so hoteli zapaliti petrolej. Njih tovariši so jih morali zvezati in vreči v rešilni čoln. Komaj je minilo deset minut, odkar so zapustili ladjo, je že plamen udaril iz ladje.

Velika nezgoda se je dogodila v Reki v osemdesetih letih. Krmar je šel zvečer z lučjo v svojo kajuto. Nakrat nastane silna eksplozija, ki vbije krmarja, a hkratu je tudi vsa ladja v plamenu. K sreči je bila takrat v Reki avstrijska eskadra, ki je odpotela takoj rešilne čolne na pomoč, da so tako rešili mostvo. Gorečo ladjo so potegnili na globoko morje, kjer s jo s par streli iz topa pogreznil.

Tako tvegajo pomorski svoje življenje, ki prevažajo petrolej na morju.

134.000.000 ZA ZAVAROVANJE VOJAKOV.

Washington, D. C. — Biro za zavarovanje vojakov je priporočilo kongresu, da dovoli \$134.000.000 v zavarovalne svrhe.

Naročniki! Pozor!

Poštni zakon zahteva, da je vaša naročnina plačana v naprej. Znamenje (Oktober 15-18) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pišite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Z novim letom bo naročnina povišana in sicer iz \$3.00 na \$4.00. Sedaj je še čas, da se naročite po stari ceni. Na delo!

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVIŠTVO 'PROSVETA', 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Krojača

na Ely in okolici se priporočava za krojaško delo nove obleke, zimske suknje, čiščenje, krpanje, likanje, barvanje, moške, ženske in otroške obleke. Smo v zvezi z najboljšim Dry Cleaning in Dye House družbo. Naša delavnica je v bivšem poštnem uradu.

JOE KOMATAR, and JOHN TERAN Company, ELY, MINN.

POTREBUJEMO

mladeniča 16 let starega za učenje dela pri pogrebniškem poslu. Oglasite se pri: J. T. Kerman, 645 Merchant St., Ambridge, Pa.

Pravi kalifornijski MED

je organsko avto, 42 60 funtov s posodo, 119 Garantirana kvaliteta. Imenitna iz pravega ANTON VESLEY